

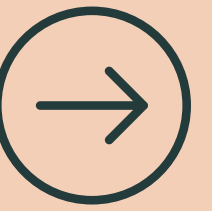
A ENTREVISTA Á VÍTIMA DE VIOLENCIA DE XÉNERO NO ÁMBITO EDUCATIVO

PARTINDO DA NOSA APRENDIZAXE

- 1 - Es titor/a dun grupo de 1º de bacharelato e nunha actividade do 25 N unha alumna rompe a chorar e marcha correndo ao baño
- 2 - Recibes un correo dunha alumna no que che di que non pode entregar o traballo, non pode concentrarse. Na casa, a súa nai, sofre violencia de xénero
- 3 - Unha das alumnas ás que lles das clase está baixando o rendemento de forma brusca, observas condutas de evitación cun grupo de alumnos entre os que está unha exparella súa, notas que está ansiosa e despistada, moito máis dun parámetro normal.

No caso elixido:

1. Como reaccionarías?
2. Supoñendo que decides intervenir, describe brevemente as túas actuacións
3. No caso de concertar unha entrevista para saber que está ocorrendo
  - Onde e cando a farías?
  - Contarías con máis profesorado?
  - Que obxectivos marcarías para esa entrevista?
  - Que información tentarías destacar?
  - Falarías antes coa familia?
  - Que cómpre evitar?

OBSERVATORIO GALEGO
DA VIOLENCIA DE XÉNERO

Guía de actuación
ante casos de
violencia de xénero
no ámbito educativo

XUNTA DE GALICIA

<https://www.edu.xunta.gal/portal/es/node/32428>

QUE É A ENTREVISTA?

A entrevista é unha técnica definida como:
Unha reunión concertada para tratar un tema determinado. No tema que nos ocupa, os obxectivos da entrevista son os seguintes:

- Recoller a información da vítima
- Determinar as medidas necesarias contempladas no protocolo de violencia de xénero
- Valorar o potencial risco
- Crear un vínculo que permita acompañar á persoa na súa toma de decisións

Pautas para a realización dunha entrevista

- Coidar o vínculo que se establece
- Buscar un lugar tranquilo e acolledor que non resulte intimidatorio
- Procurar que non se produzan inxerencias durante a entrevista: entradas fortuítas de persoas alleas, chamadas ...
- Garantir condicións de privacidade (non confundir con confidencialidade)
- Procurar que o momento da entrevista pase desapercibido para o resto do alumnado.
- Dedicarlle o tempo (sesións) que precise.
- É aconsellado que estea presente a persoa responsable do departamento de Orientación ou persoa coordinadora de benestar á infancia e a persoa que a alumna elixiu como destinataria da primeira confidencia ou que detectou indicios

SER UNA WARRA con INÉS HERNAND | Estirando el chicle 3x12

Share

3x12

ESTIRANDO
EL CHICLE

SER UNA WARRA
INÉS HERNAND

Watch on YouTube con Carolina Iglesias y Victoria Martín

Zahara: "Me llamaron puta con 12 años" | El #MeToo de la música española en Carne Cruda

**"ME
LLAMARON
PUTA A
LOS 12
AÑOS"**

Watch on YouTube

O contexto comunicativo: coidar a elección da interlocución

A información recollida obtense a través da comunicación verbal e corporal, así como da observación profesional, de aí a importancia de coidar a interlocución na entrevista.

Partimos de que o elemento básico da entrevista **é a relación** que existe entre as partes que participan nela, polo que cómpre ter en conta a valoración previa sobre esa relación para establecer a idoneidade na interlocución. Así pois, como fase previa, hai que establecer unha boa relación profesional que facilite:

- A identificación das características dos feitos
- A necesidade de atención
- Valoración de risco que presenta a alumna

A estrutura

A proposta que se ofrece é a realización dunha entrevista **semiestruturada**, con preguntas **abertas**.

A protagonista é a alumna, ela será a que directa ou indirectamente vai expoñendo a información para saber como debemos conducir a entrevista.

Hai que ter en conta que pode ser a primeira vez que realiza o relato pero pode que non sexa a última.

A demanda

A entrevista busca atender unha demanda implícita da persoa que quiere dar o seu testemuño.

Debemos buscar o espazo e o momento para que se poida producir a comunicación sen inxerencias.

A demanda non sempre vai ser explícita, e ás veces debemos ir un paso máis alá e proporcionar unha oportunidade para que se produza esa demanda.

Fase inicial da entrevista

O obxectivo desta fase é:

- Crear un clima cálido e de confianza
- Explicar claramente cal é o obxectivo e como se desenvolverá a entrevista
- Informar sobre a nosa disposición e apoio e as posibilidades de axuda

Fase intermedia da entrevista

Creado o clima e vínculo, o aconsellable é comezar cunha pregunta aberta:

- Como te atopas?
- Que podo facer para axudarte?
- Por onde queres comezar?

Reservamos as preguntas pechadas para clarificar información relevante e precisa

- Lembras como reaccionaches?
- Había máis xente presente?
- Que recordas que aconteceu?

Estar atenta á linguaxe verbal e non verbal,

Nesta fase procuraremos crear unha hipótese da situación que contrastaremos coa alumna na fase final

É importante clarexar e valorar os posibles riscos e o grao dos mesmos.

ASPECTOS A DETECTAR PARA A VALORACIÓN DO RISCO

A dinámica interaccional entre a vítima e o agresor.

Indicadores:

1. Asimetría de poder
2. Existencia de control da parella
3. Dependencia da parella
4. Estilo interactivo violento
5. Progresión na agresión

1. Asimetría de poder

- Identificar no relato da vítima indicadores da presenza dunha relación asimétrica coa súa parella
- Como e quen tomaba as decisións, se se impoñían normas na parella?
- Quen decidía saír, con quen, cando e como?
- Se podía decidir realizar actividades de lecer en solitario
- Se non podía realizalas: se a razón estaba relacionada co enfado del ou cos seus criterios, normas ou directamente agresións, imposicións e prohibicións
- Se debía gardar algunha pauta de relación social cos demais homes ou mulleres coñecidos ou descoñecidos.
- Se decidiu cambiar as súas opinións ou crenzas en canto a calquera aspecto da súa vida por evitar o enfado da parella
- Se a opinión da súa parella foi determinante nas súas eleccións en canto aos estudos.

Se as respostas son afirmativas e relacionadas con que era a parella a que decidía, aconsellaba, criticaba ou impoñía directamente os seus criterios, atoparemos indicios dunha relación sustentada no poder e a autoridade del sobre ela.

2- Existencia de control na parella

O control adoita aparecer en base a todos os ámbitos da vida da persoa

Saber se en todos eses ámbitos producíanse interrogatorios sobre o tipo de actividades que facía, cada canto tempo, intensidade e respostas da vítima.

- Se estes interrogatorios eran frecuentes
- Se lle servían as explicacións que daba ou era necesario retomalas unha e outra vez, se pedía probas.
- Se os interrogatorios cursaban con insultos ou agresións físicas.
- Se había control de obxectos persoais, diñeiro e gasto, aspecto físico, comportamento.
- Se lle revisaba as súas cousas, se controlaba o seu tempo, se falaba con persoas achegadas con intención de sonsacar ou aleccionar,
- Se a perseguía ou acompañaba sempre aínda que ela non quixese
- Se lle revisaba o correo ou o teléfono móbil

3. Dependencia da parella

- Se hai dependencia por razóns económicas.
- Se hai dependencia por razóns de illamento.
- Se ten rede de apoio
- Se hai dependencia relacional, non se ve capaz de abandonar á súa parella a pesar de saber que non a trata ben, xustifica o seu comportamento, minimízao, considera que é capaz de cambialo.
- Unha pregunta útil para coñecer o seu grao de dependencia é saber se a pesar de sufrir violencia admite que necesita continuar coa relación, cal é o límite de agresión que non estaría disposta a tolerar

4. O estilo interactivo violento de parella

- Saber se este é de tipo violento a nivel físico e/ou psicolóxico.
- Preguntar cando considera que xurdiu o primeiro conflito na parella.
- Quen retoma a relación despois dun enfado e como o fai.
- Preguntar sobre como se discute, se se utiliza o elevado ton de voz, se é frecuente un elevado ton emocional. Se os insultos, as críticas e reprochélos atópanse presentes,

No plano de violencia física:

- Se se produce contra obxectos, animais, persoas.
- Cando se produce, onde, en presenza de quen, con que frecuencia e con que resultado de gravidade.
- Deben valorarse se hai violencia sexual, en que planos e sobre a súa frecuencia.
- Se hai incitación a malos hábitos ou prexuizos para a súa saúde (críticas á alimentación, consumo de drogas, interacción coa pauta de sono, ...)
- Se utilizou estratexias de apaciguamento e non se volveu a repetir a agresión, a vítima pode crer que podía controlar a resposta agresiva del, polo que nos atopamos coas dificultades de identificación da vítima de sufrir violencia de xénero.

5. Progresión na agresión

Coñecer a progresión da interacción agresiva

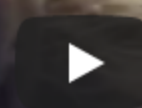
O estilo de resolución utilizado nas discusións ou nas agresións

- Preguntas relativas a cal foi a primeira vez que sentiu que algo non ía ben na súa relación.
- Describir en termos de interacción o ocorrido.
- Se foi criticada pola súa parella, se ela aceptou a imposición e comezou a facer algo diferente por medo a non ser apreciada ou para tranquilizalo
- Se esa “solución”, segundo ela, funcionou e se funcionou por moito ou pouco tempo.
- Se continuou, cal foi a agresión máis dolorosa, grave ou intensa para ela
- Que estratexias utiliza para defenderse
- A temática das discusións, sobre que tema xurdiu a primeira discusión, se segue sendo recorrente ou se ampliou a máis temas ou é aleatorio.

Se as respostas conlevan:

- Un aumento das situacións de violencia sufrida
- Hai progresión na agresión
- O nivel de dano cada vez é maior.

Esatamos ante unha situación de **RISCO ALTO**

Eres una exagerada y una injusta. A mí me gustaría verte si tuvieras tanta rabia dentro. Precisamente por lo mal que lo está pasando, necesita que yo le ayude.

Fase final da entrevista

- Resumir o que se viu ao longo da entrevista
- Planificar posibles citas e accións ou tarefas futuras tendo en conta as decisións e ritmo da alumna
- Abrir espazo para as dúbidas ou comentarios.
- Despedida, sen esquecer que non hai que deixar marchar a rapaza desanimada ou con sensación de desacougo.
- Hai que reforzar o valor do paso que está dando (evitar culpabilización, desvalorización, reprodución do medo e da vergoña)
- De valorar un risco alto haberá que comunicar ao equipo directivo e determinar as medidas preventivas (comunicación a corpos de seguridade e familia)

Frases de reforzo

- Que importante é que teñas o valor de contalo
- Confiaches en min e vou a estar ao teu lado, vou acompañarte
- Contalo pode ser difícil, escóitoche
- Respode só ao que queiras
- Algunhas cousas (especificar cale), terei que contalas a outras persoas, avisareiche de cada paso
- Non é culpa túa

Seguinte paso do protocolo

Tras a marcha da testemuña, o profesorado presente na entrevista (non máis de dúas persoas) ten a oportunidade de intercambiar impresións, consensuar unha toma de posición e facer de xeito conxunto a comunicación que cumpra á Dirección do centro coa maior brevidade e seguir os pasos indicados no protocolo.

A evitar

1. Calquera intervención que culpabilice á usuaria ou a poña en situación de risco
2. Os modelos que tratan a violencia como se fora un fenómeno circular no que se posiciona á vítima no mesmo nivel de responsabilidade que ao agresor
3. Todas aquelas actuacións que priorizan a pureza/rixidez da norma ou do protocolo máis que a particular situación e ritmo de cada alumna

4. Non rematar as súas frases ou facer supostos. Non impacientarse

5. Están contraindicadas a confrontación ou entrevista conxunta entre a vítima e o agresor

6. Deben evitarse as intervencións paternalistas ou que desautonomicen á rapaza. Da mesma maneira evitaremos as intervencións que poidan producir revitimización

7. Nos casos de alumnas con problemas cognitivos está contraindicado sobrecargalas con demasiada información que pode xerar máis confusión nelas.

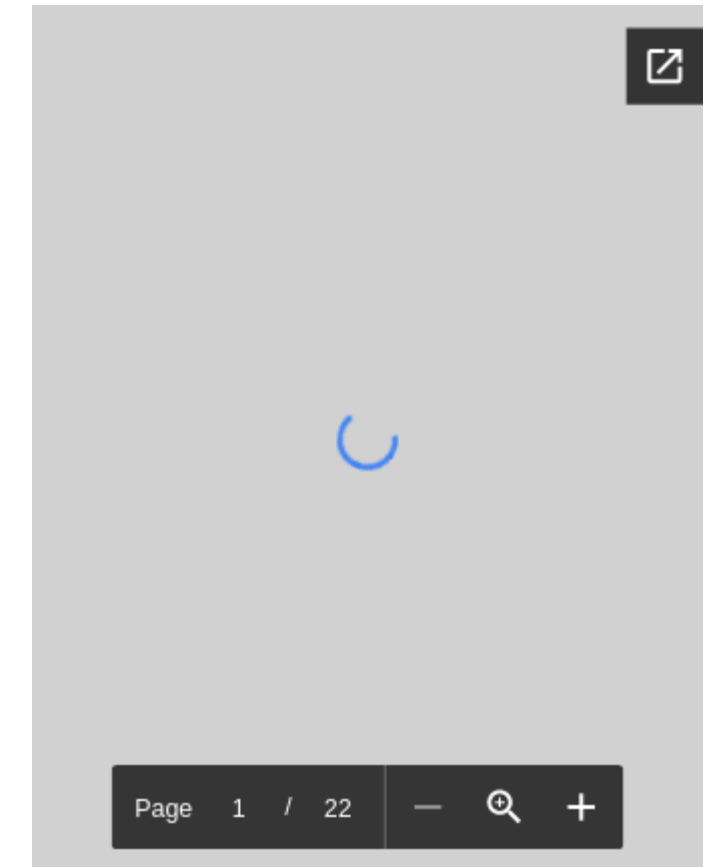
INDICADORES DE VULNERABILIDADE

- Crenzas sobre a violencia de xénero (cultura patriarcal, relixiosidade, ...,crenzas da familia de de orixe)
- Minimización, xustificación ou tolerancia á violencia.
- Estilo interaccional familiar violento
- Exclusión social, densidade da rede de apoio, familia desestructurada
- Baixa autoestima
- Grao de preocupación polo estigma social
- Condición de persoa con diversidade funcional cognitiva
- Hábitos de consumo
- Credibilidade da vítima
- Posicionamento social do agresor

A VIOLENCIA SEXUAL NORMALIZADA NO CENTRO EDUCATIVO

Nos centros educativos de secundaria, as mozas sofren determinadas violencias sexuais que tamén tenden a normalizarse, como, por exemplo:

- Tocamentos sen consentimento.
- Acurralarte nun corredor obrigándote a que pases sabendo que te van tocar sen desexalo.
- Que existan normas de vestiario para as mozas e non para os mozos.
- Cando se fan listaxes: a que ten máis tetas, a que ten mellor cu, a que está máis boa, máis follable, etc.
- Envío de imaxes ou vídeos pornográficos ou contido explícito sen solicitalo

RECURSOS

- Centros de información á muller
- Servicios sociais comunitarios
- Oficinas de Atención ás Víctimas
- Forzas de seguridade
- Centros Quérote+

Educación:

- Comisión de igualdade do centro e asesoría de igualdade da Consellería
- Consello escolar
- Guía de actuación ante casos de violencia de xénero (da consellería)

48 Cosas que las mujeres escuchan a lo largo de su vida

Share

48 COSAS QUE LAS MUJERES ESCUCHAN*

Watch on YouTube

48 frases que los hombres escuchan a lo largo de su vida

Watch later

Share

48 COSAS

QUE LOS HOMBRES ESCUCHAN
A LO LARGO DE SU VIDA

HUFF
POST

Watch on YouTube

Querido papa - (Dear dad) - Duro cortometraje contra la violencia de género en español - Noruega

Share

Watch on YouTube

MOITAS GRAZAS POLA VOSA ATENCIÓN!

Coordinadora dos centros Quérote+

Traballadora social e sexóloga

Docente en xénero, acreditación Xunta

Quérote+ Santiago R/Ramón Piñeiro 19

paula.fernandez.rico@xunta.gal

881997614